

УДК 327

Пивовар Д.О.¹, Бекдамірова Л.З.²

¹ студ. гр. Ю-210м НУ «Запорізька політехніка»,

² асп. каф. ЗПН, НУ «Запорізька політехніка»

МОВНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

В багатьох відносинах мова виступає як політичний засіб - від риторики і політичної ідеології до формування та консолідації нації як актора політичного процесу. У зв'язку з цим мова не може бути не включена в політичну галузь людського життя, а, скоріше, навпаки - часто виступає об'єктом її впливу. Етномовна політика потребує різнобічного аналізу із залученням ресурсів різних дисциплін соціального знання - політології, економіки, культурології, юриспруденції, етнографії, демографії, історії і т.п. Однак, перш, ніж говорити, що вдає із себе етномовні політика, а також який вплив вона робить на політичні процеси в державі, необхідно визначитися з вмістом таких категорій як «мова» і «етнос». Без чіткого позначення даних

понять неможливо осмислення такої досить складної і багатоаспектної категорії як «етномовна політика» без ідеологізованості і софістики.

У деяких вчених викликає побоювання факт того, що в зв'язку з глобалізаційними процесами відбувається в посиленому темпі відмирання тих чи інших культур і мов, тому мовне регулювання стає важливим моментом в житті сучасних держав, адже воно має сприяти збереженню етномовної різноманітності, а також сприяти оптимізації міжнаціональних відносин. Ряд дослідників відзначає, що функціонування мови знаходиться в тісному зв'язку з розвитком суспільства як такого. Інші навпаки стверджують, що мовна політика може ставитися лише до культурної сфери, а політичні та соціальні заходи не мають до цього ніякого відношення. Ми вважаємо дану точку зору досить вузькою, так як в сучасному світі бачимо зворотну картину, коли етномовні проблеми стають важливими політичними питаннями, вирішення яких неможливо без залучення широких груп людей. Особливо це характерно для пострадянських країн, в частині яких етномовне питання до сих пір не вирішено відповідно до норм міжнародного права.

Одним з основних завдань внутрішньодержавної української політики став різнобічний розвиток мови титульної нації, зміцнення її статусу, а, отже, скорочення сфери використання російської мови. Громадський статус російської та української мов став зазнавати істотних змін.

Історично обумовленим є і широке поширення інших мов (більшою мірою сусідніх держав і народів). В етнічно змішаних районах, таких, наприклад, як Закарпаття, південний захід Одещини також поширені випадки двомовності (білінгвізму) і полілінгвізму. Більш ніж 4-х століття формується особлива форма змішаної україно-російської мови - так званий «суржик», який частіше використовується в східних і південних областях і більш поширений, ніж українська мова.

На початку 2017 року депутатами Верховної Ради було подано текст нового проекту «Закону про державну мову» України, базові статті якого наведені нижче:

1. Єдиною державною (офіційною) мовою в Україні є українська мова.
2. Статус української мови як єдиної державної мови не може бути підставою для заперечення мовних прав і потреб осіб, які належать до національних меншин.
3. Джерелом статусу української мови як єдиної державної є частиною національного самовизначення української нації.
4. Державний статус української мови є невід'ємним елементом конституційного ладу України як унітарної держави.
5. Статус української мови як єдиної державної мови в Україні визначається виключно Конституцією України.

6. Порядок функціонування і застосування української мови визначається виключно Законом і не може бути предметом регулювання підзаконними актами органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим або органів місцевого самоврядування.

7. Публічне приниження чи зневажання української мови є протиправним діянням, тотожним порузі над державними символами України, і карається відповідно до Закону.

8. Створення перешкод і обмежень у користуванні українською мовою, навмисне спотворення української мови в офіційних документах і текстах, застосування української мови з порушенням стандартів української мови, що тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом.

Отже, для поліпшення міжнаціональних відносин - а як наслідок, підвищення рівня етнополітичної стабільності, необхідно дбати про задоволення потреб окремих етносів. У ці потреби входить і забезпечення і збереження функціональності життєдіяльності рідної мови в кожній державі.